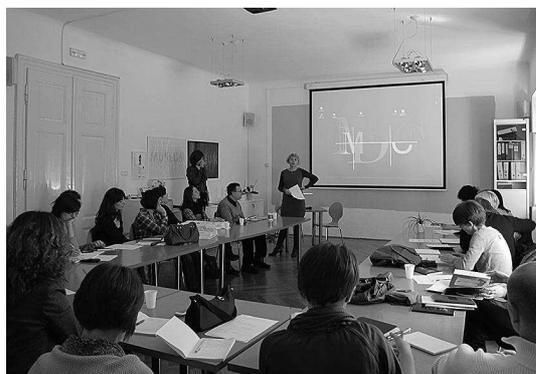

“KAKO OBJAVITI DOBRU MUZEJSKU KNJIGU” – EDUKATIVNE RADIONICE O MUZEJSKOM NAKLADNIŠTVU

mr. sc. SNJEŽANA RADOVANLIJA MILEUSNIĆ □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

sl. 1-3. Sudionice radionice *Muzejske publikacije za djecu i mlade*.

sl.4. Muzejska pedagoginja savjetnica Renata Brezinščak vodila je praktični dio radionice.

Kao nastavak višegodišnjih permanentnih djelatnosti na promociji i standardizaciji muzejske izdavačke djelatnosti¹, Muzejski dokumentacijski centar (MDC) pokrenuo je 2011. godine ciklus edukativnih radionica za stručno muzejsko osoblje pod naslovom *Kako objaviti dobru muzejsku knjigu*. Radionice se bave specijaliziranim pitanjima i problematikom iz suvremenoga muzejskog nakladništva. Time se želi, barem djelomično, nadoknaditi nedostatak suvremene stručne literature, priručnika, smjernica i standarda za izradu muzejskih publikacija koji bi davali dodatne informacije i donosili specijalistička znanja o muzejskom izdavaštvu općenito, ali se ujedno omogućuje i prezentacija te dijalog o realiziranim izdavačkim projektima.

U provedbi radionica sudjeluju iskusni stručnjaci iz različitih hrvatskih muzeja i srodnih baštinskih ustanova koji na poziv MDC-a nastoje prenijeti svoja vrijedna iskustva i spoznaje u pripremi i objavljivanju različitih vrsta muzejskih publikacija, a autorica idejne koncepcije i voditeljica radionica knjižničarska je savjetnica mr. sc. Snježana Radovanlija Mileusnić².

Radionice su namijenjene svim zainteresiranim muzejskim djelatnicima, kustosima i dokumentaristima, muzejskim pedagogima i informatičarima, knjižničarima i arhivistima, stručnjacima zaposlenim na uredničkim ili izdavačkim projektima. Otvorene su pripranicima i početnicima u muzejskom radu, ali i iskusnim muzealcima koji žele dograditi svoja znanja i iskustvo. Iako su ponajprije namijenjene članovima hrvatske muzejske zajednice, radionice su pohađali i kolege iz susjednih zemalja prepoznajući u njima jedinstvenu priliku za usvajanje novih znanja i vještina. Od 2011. do 2014. na šest radionica obradili smo prvih pet tema iz muzejskoga nakladništva. U njihovoj realizaciji sudjelovala su 33 predavača, a radionice je pohađalo ukupno 136 polaznika.

Ciklus radionica započeli smo temom **Što je muzejski katalog³**

Nastojalo se odgovoriti na pitanja što neku publikaciju čini muzejskim katalogom, zašto je upravo katalog specifičan za muzejsko nakladništvo, koje su vrste i oblici muzejskoga kataloga; kakva je sadržajna struktura kataloga (uvod, predgovor, kataloški popis, ilustracije, bibliografija, izvori...), koji su formalni elementi što ih treba zadovoljiti kvalitetan

1 Uz neprekidno širenje knjižničnih zbirki muzejskih izdanja, jedan od najdugovječnijih projekata MDC-a u promociji muzejskoga izdavaštva jest *Izložba izdavačke djelatnosti hrvatskih muzeja i galerija*, koja se od 1982. u kontinuitetu održava jedanput u godini.

2 Višegodišnja voditeljica knjižnice MDC-a od 1992. godine, autorica izložaba izdavačke djelatnosti hrvatskih muzeja i galerija od 1996. godine do danas.

3 Što je muzejski katalog.
URL: <http://www.mdc.hr/hr/kalendar-dogadanja?c=mdc&t=tj&d=6-5-2011&t=d&vid=3173> i URL: <http://www.mdc.hr/hr/kalendar-dogadanja?d=13-6-2011&t=d&vid=3435&c=mdc> (datum pristupa: 24. travnja 2012.)

muzejski katalog; što čini katalošku jedinicu i koji su njezini obvezni elementi; kako izraditi različite kataloške jedinice koristeći se bazom muzejskih predmeta (M++); koji su obvezni podaci impresuma ili kolofona, gdje se navode podaci o izložbi; što je ISBN, CIP, QR kod i jesu li obvezni za muzejske kataloge. Upozoreno je na odnos dizajna kataloga i vizualnog identiteta izložbe odnosno muzeja. Na praktičnom su se dijelu polaznici iskušali u izradi kataložnih jedinica u lokalnim bazama podataka za njihovo objavljivanje u virtualnome muzejskom katalogu.

Druga je tema bila **Muzejske publikacije za djecu i mlade**⁴

Naime, muzejske publikacije za djecu i mlade zbog svojih specifičnosti i namjena imaju važno mjesto u muzejskom nakladništvu. Na radionici se nastojala definirati svrha muzejsko-edukativnih publikacija za djecu i mlade te razmotriti pitanja određivanja osnovnih odrednica sadržajne koncepcije pojedinih edukativnih publikacija s obzirom na njihovu namjenu i dob korisnika. Pozornost je bila usmjerena na upoznavanje s osnovnim formalnim i sadržajnim obilježjima pojedinih vrsta publikacija (odnos teksta i ilustrativne građe; struktura i kvaliteta teksta...) te na traženje odgovora na pitanja koje se teme i motivi obrađuju u publikacijama za djecu i mlade; koji su osnovni odgojni i obrazovni ciljevi i kako se oni mogu povezati sa školskim obrazovnim programima; što je interaktivni muzejski vodič; kako se izrađuju radni listići; koja su obilježja muzejskih kataloga za djecu; zašto odabirati elektroničke medije za objavljivanje muzejskih multimedijjskih sadržaja; što čini dobru muzejsku slikovnicu itd. Na praktičnom dijelu radionice polaznici su se okušali u "kućnoj" izradi muzejskih edukativnih 3D slagalica.

Treća je tema bila **Uvod u muzejsko elektroničko nakladništvo**⁵

Elektroničke su publikacije od njihove pojave 1990-ih u muzejskoj djelatnosti prepoznate kao idealan medij za prenošenje specifičnih multimedijjskih muzejskih poruka. Stoga su se na radionici nastojala obraditi važna pitanja vezana za osnovne sadržajne i formalne elemente elektroničkih publikacija, kao i način pripreme elektroničkog kataloga ili vodiča kroz muzejsku izložbu; kako koncipirati multimedijjske sadržaje; koji su suradnici u pripremi i izradi elektroničke publikacije; što utječe na odluku o izboru CD-a ili mrežne publikacije; koje su odlike virtualnih kataloga; što je e-časopis; kako omogućiti pristup punim tekstovima; gdje se i zašto pohranjuju muzejski web sadržaji. Na praktičnom dijelu polaznici su se upoznali s načinima korištenja besplatnim otvorenim programskim podrškama za pripremu svojih publikacija za objavljivanje na webu.

Nakladnički izazov za muzeje - publikacije za osobe s invaliditetom⁶

Suvremeni su muzeji kao socijalno osjetljive i humane javne ustanove s visokom svijesti o važnosti izjednačavanja mogućnosti konzumiranja kulturnih sadržaja pohranjenih u njihovim fondovima i na izložbama, otvoreni svim kategorijama posjetitelja. Stoga svoje usluge muzeji nastoje pružiti i osobama s invaliditetom. Jedan od oblika komuniciranja jesu i publikacije koje trebaju biti priređene i izrađene prema standardima za pojedine skupine invalidnih osoba te u skladu s osnovnim elementima pojedinih specifičnih vrsta muzejskih publikacija. To je bila tema radionice na kojoj su obrađivana pitanja određivanja svrhe i namjene muzejskih publikacija za osobe s invaliditetom te pitanja upoznavanja s međunarodnim deklaracijama i standardima. Predstavljanjem pojedinih primjera iz muzejske prakse polaznici su upoznati s vrstama i oblicima publikacija za osobe s invaliditetom (tekstualni, auditivni i taktilni materijal), njihovim sadržajnim i formalnim elementima. Obradena su i pitanja izrade publikacija na Brailleovu pismu i uvećanom tisku, upoznati su elementi multisenzorskih vodiča, obilježja zvučnih knjiga, načini i mogućnosti primjene računalne tehnologije te digitalnih zapisa i sintetskoga govora. Na praktičnom dijelu radionice polaznici su nastojali osmisliti pitanja i odgovore za potrebe muzejskih augmentativnih govornika.

Muzejski vodiči - tiskani i/ili elektronički⁷

Muzejski vodiči zbog svojih važnih muzeoloških funkcija te sadržajnih i formalnih specifičnosti zahtijevaju posebnu pozornost muzeja i njihovih priređivača. Uvodni dio radionice posvećen je određivanju svrhe i namjene različitih vrsta muzejskih vodiča, njihovoj ulozi u komuniciranju muzeja sa svojom publikom, kao i upoznavanju s teorijskim muzeološkim promišljanjima i međunarodnom muzejskom praksom. Polaznici su upoznati s osnovnim vrstama i medijima muzejskih vodiča (tiskani i elektronički vodiči, zvučni vodiči, virtualni vodiči, vodiči na aplikacijama za mobitele...), kao i s njihovom sadržajnom strukturom. Ponuđeni su i odgovori na pitanja po čemu se muzejski vodič razlikuje od kataloga stalnog postava; kakva je uloga grafičkog dizajna u formalnoj strukturi vodiča; kako napisati tekst za vodič; kako izraditi kazalo; čemu služe tlocrti raspreda izložbenih i ostalih muzejskih prostora; koji su standardi reproduciranja fotografija u vodiču; koliki je minimalni i optimalni broj ilustracija, koliki je opseg vodiča (broj stranica, veličina knjige); koje su prednosti i nedostaci elektroničkih vodiča, zašto i kada objaviti zvučni vodič itd. Na praktičnom dijelu radionice polaznici su nastojali, po uzoru na druge inozemne muzeje (poput Victoria i Albert Museuma), pronaći smjernice za pisanje muzejskoga teksta.

Što je muzejski katalog

Datum održavanja: 6. svibnja 2011.

Broj polaznika: 21

Evaluacija: 4,3

Datum održavanja: 13. lipnja 2011.

Broj polaznika: 18

Evaluacija: 4,5

Predavači:

muzejska savjetnica mr. sc. Marina Bregovac Pisk (Hrvatski povijesni muzej, Zagreb), muzejski savjetnik dr. sc. Željko Demo (Arheološki muzej u Zagrebu), viši kustos mr. sc. Ervin Dubrović (ravnatelj Muzeja grada Rijeke), muzejska savjetnica mr. sc. Slavica Marković (upraviteljica Kabineta grafike HAZU), muzejska savjetnica mr. sc. Snježana Pintarić (ravnateljica Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu), knjižničarska savjetnica mr. sc. Snježana Radovanlija Mileusnić (MDC, Zagreb) i dr. sc. Goran Zlodi (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu).

Muzejske publikacije za djecu i mlade

Datum održavanja: 16. travnja 2012.

Broj polaznika: 21

Evaluacija: 4,5

Predavači:

muzejska pedagoginja savjetnica Renata Brezinašćak (Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb), viša kustosica i muzejska pedagoginja Tatjana Brlek (Muzej Staro selo Kumrovec), muzejski pedagog Denis Detling (Muzej Slavonije, Osijek), viša kustosica i muzejska pedagoginja Mira Francetić Malčić (Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Zagreb), viša kustosica i muzejska pedagoginja Željka Jelavić (Etnografski muzej u Zagrebu), knjižničarska savjetnica mr. sc. Snježana Radovanlija Mileusnić (MDC, Zagreb), kustosica i viša muzejska pedagoginja Andreja Smetko (Hrvatski povijesni muzej, Zagreb) i viša muzejska pedagoginja Liljana Velkovski (Galerija Klovićevi dvori, Zagreb).

4 Muzejske publikacije za djecu i mlade. URL:<http://www.mdc.hr/hr/kalendar-dogadanja/?d=16-4-2012&t=d&vid=3867&c=mdc> (datum pristupa: 24. travnja 2012.)

5 Uvod u muzejsko elektroničko nakladništvo. URL:<http://mdc.hr/hr/kalendar-dogadanja/?d=17-12-2012&t=d&vid=4335&c=mdc> (datum pristupa: 24. travnja 2012.)

6 Nakladnički izazov za muzeje - publikacije za osobe s invaliditetom. URL:<http://mdc.hr/hr/kalendar-dogadanja/?d=15-2-2013&t=d&vid=4665&c=mdc> (datum pristupa: 24. travnja 2012.)

7 Muzejski vodiči - tiskani i/ili elektronički. URL:<http://www.mdc.hr/hr/kalendar-dogadanja/?d=31-3-2014&t=d&vid=5608&c=mdc> (datum pristupa: 24. travnja 2014.)

sl.5. Izlaganje više kustosice Maje Šeparović Palada na radionici *Nakladnički izazov za muzeje - publikacije za osobe s invaliditetom*.

Uvod u muzejsko elektroničko nakladništvo

Datum održavanja: 17. prosinca 2012.

Broj polaznika: 28

Evaluacija: 4,2

Predavači:

Draženko Celjak (Sveučilišni računski centar - SRCE, Zagreb), Denis Bučar (MDC, Zagreb), knjižničarska savjetnica Tanja Buzina (Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb), Nino Katić (Sveučilišni računski centar - SRCE, Zagreb), viši kustos Kirinčić Marin (Prirodoslovni muzej Rijeka), knjižničarska savjetnica mr. sc. Snježana Radovanlija Mileušnić (MDC, Zagreb), informatičar savjetnik Zoran Svrtan (Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb) i informatičarka savjetnica dr. sc. Maja Šojat Bikić (Muzej grada Zagreba).

Nakladnički izazov za muzeje - publikacije za osobe s invaliditetom

Datum održavanja: 8. travnja 2013.

Broj polaznika: 22

Evaluacija: 4,6

Predavači:

dr. sc. Robert Holjevac (Hrvatski institut za povijest, Zagreb); viša muzejska pedagoginja Vesna Leiner (Muzej grada Zagreba), kustosica Nina Sivec (Tiflološki muzej u Zagrebu), prof. Jasenka Splivalo (Škola likovnih umjetnosti Split), viša kustosica Maja Šeparović Palada (Galerija Meštrović, Split) i muzejska savjetnica dr. sc. Morana Vouk (Tiflološki muzej u Zagrebu).

Muzejski vodiči - tiskani i/ili elektronički

Datum održavanja: 31. ožujka 2014.

Broj polaznika: 26

Evaluacija: 4,5

Predavači:

viša kustosica dr. sc. Jacqueline Balen (Arheološki muzej u Zagrebu), muzejski savjetnik dr. sc. Silvio Braica (Etnografski muzej Split), muzejska savjetnica Antica Bregović (Gradski muzej Varaždin), muzejska savjetnica dr. sc. Anđelka Galić (Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb), muzejska savjetnica mr. sc. Vlasta Krklec (Muzej krapinskih neandertalaca, Krapina), viši kustos Tugomir Lukšić (Muzej Mimara, Zagreb) i knjižničarska savjetnica mr. sc. Snježana Radovanlija Mileušnić (MDC, Zagreb).

Prema prijedlogu polaznika radionica, kao i na želju onih koji nisu mogli prisustvovati na njima, prve dvije radionice popratili smo i knjigama s tekstovima njihovih predavača u novopokrenutom bibliografskom nizu *Kako objaviti dobru muzejsku knjigu*. Objavljene su knjige *Što je muzejski katalog* (2013.) i *Muzejske publikacije za djecu i mlade* (2013.), a u planu je i objavljivanje knjiga s izlaganjima održanima na ostalim tematskim radionicama.

Primljeno: 29. travnja 2014.

HOW TO PUBLISH A GOOD MUSEUM BOOK – EDUCATIONAL WORKSHOPS ABOUT MUSEUM PUBLISHING

In a continuation of the long-running activity related to the promotion and standardisation of museum publishing, in 2011 the Museum Documentation Centre (MDC) launched a series of educational workshops for museum professional staff entitled *How to publish a good museum book*. The workshops deal with specialised issues and problems related to contemporary museum publishing. The wish behind this is to make up at least partially for the lack of any contemporary professional literature, or manuals, guidelines and standards for the making of museum publications capable of providing additional information and including specialised knowledge about museum publishing in general. In addition the workshops enable the presentation of and a dialogue about publication projects that have actually been produced. Experienced experts from different Croatian museums and similar heritage institutions took part in the implementation of the workshops, endeavouring at the invitation of MDC to transmit their valuable experience and knowledge gained in the preparation and publication of various kinds of museum publications. The creator of the concept and the manager of the workshops was library adviser Snježana Radovanlija Mileušnić, MSc. The workshops are meant for all museum workers who are interested, curators and documentalists, educators and information scientists, librarians and archivists, experts employed on editorial or publishing projects. They are open to trainees and beginners in museum work, as well as to experienced museum professionals who want to build up their knowledge and experience. Although primarily intended for members of the Croatian museum community, the workshops have been attended by colleagues from neighbouring countries who recognised in them a unique opportunity for adopting new knowledge and skills.